

Treskoposten

Et medlemsblad for Gabriel Scott Selskabet
Nr 1 - onsdag 17. januar 2001 4. årgang

Program for Gabriel Scott-Selskabet våren 2001

Lørdag 24. februar

kl. 14.00:

Årsmøte og valg på Brekkekjær Pensjonat. Medlemmer som har betalt kontingent, har stemmerett. Saker som skal tas opp på årsmøtet, må være oss i hende innen 10. februar; det samme gjelder påmelding! Årsmelding og regnskap sendes ut til alle påmeldte umiddelbart etter 16. februar.

kl. 16.00:

Hyggelig samvær: snitter og bløtkake med kaffe/te kr. 95,-

Underholdning

Torsdag 8. mars kl. 19.00

Vi arrangerer Scott-kveld sammen med Biblioteket i Arendal (sted: Bibliotek-aulaen)

Ole Geir Feste m. fl.

Lørdag 28. april kl. 19.00.

Medlemstreff på Brekkekjær

Vi kommer sammen og blir kjent. Litt underholdning.

Årsmelding for år 2000 og hilsen fra formann og sekretær i Selskabet

*Kjære medlemmer av
Gabriel Scott-selskabet!*

*-Vi kan vel fortsatt få si Godt Nytt år
til dere alle sammen - ca 163 er vi
nå, det betyr at vi har blitt 21 flere
det siste året!*

Bjørg Adine Michalsen

Det er viktig at alle medlemmene leser bladet vårt grundig, for i år som i fjor sender vi ikke ut noe brev til hvert enkelt medlem, verken når det gjelder årsmøtet i februar eller programmet for våren. Dette av den enkle grunn at det er et stort arbeide å sende ut brev til hver enkelt nå da vi er blitt så mange medlemmer. Oppslutningen har ikke vært så stor på lokale arrangementer utenom «dagene» i september, og brev er en relativt dyr investering når medlemsmassen er blitt såpass stor. Vår lille avis, Treskoposten, er jo også ment å være et meldingsblad, så det er som det skal være.

Vi er i gang med året 2001 og skal ha et tilbakeblikk på det som har skjedd i løpet av året.

Vi har hatt i alt 9 styremøter siden siste årsmøte 26. februar. Nye styremedlemmer kom til i februar i fjor, slik at vi ble seks i alt: Bjørg Adine Michalsen - formann, Elisabeth Dobey - sekretær, Anders Bjørnholmen - kasserer, Eli Søyland - styremedlem, Tone Thomassen - styremedlem og Rita Ribe - styremedlem. De to sistnevnte styremedlemmer trakk seg i løpet av året av personlige/arbeidsmessige grunner, slik at vi nå er fire i alt. Det er noe tandert, men vil forhåpentligvis bedre seg etter årsmøtet vårt siste lørdag i februar.

De viktigste aktivitetene i styret er selvsagt våre forberedelser til «Scott» dagene i september. Vi har også en egen arrangementskomite som gjør en god del av arbeidet omkring «dagene». Det er i løpet av året utarbeidet en «kjøreliste» med detaljert oppsetting av hva som må gjøres i forbindelse med Scott-dagene, og som kan brukes når man fordeler oppgaver mellom styre og arrangementskomite.

Men noe tid går også med til å lage et program for våre medlemmer. Dette blir stadig vanskeligere fordi en del av våre medlemmer bor langt unna, slik at bare de nærmestboende har mulighet til å delta - men også fordi det etter hvert blir vanskeligere å finne på noe nytt.

Noe som vi har tenkt å fortsette med, og som er for alle interesserte (ikke bare medlemmer), er 8. mars-kvelder i Arendal. Dette er i samarbeid med Biblioteket i Arendal og foregår i Bibliotek-aulaen. I år 2000 engasjerte vi parhestene Asbjørn Arntsen og Jens Olai Justvik til å underholde med Scott-sanger. En flott kveld! Vi gjorde også litt ekstra stas på medlem nr. 100 som viste seg å være Fylkesbiblioteket i Arendal!

Fortsetter siste side.

Gabriel Scott:

Landsdelens mest genuine skald

*Refseren - søkeren -
historikeren - poeten -
humoristen i Maagereiret
Av Olav Varen*

Artikkel i Fædrelandsvennen 8. mars 1974 i forbindelse med Scotts 100 års-jubileum. Bearbejdet og forkortet av Sven Kåre Larsen.

Skal en forsøke å vurdere Scotts diktning, hans forfatterskap så kan man vel tale om to hovedlinjer som gjorde seg gjeldende, vel egentlig på hver sitt plan. Scott var en nådeløs refser. Bøker som «Josefa» og «De vergeløse» vitner om hans klart formulerte menneskesyn, hans åpne blikk for de undertrykte, de hjelpeløse under samfunnets hæl. Vi finner det samme igjen, bygd på en klart nasjonal bakgrunn, i «Jernbyrden». Knapt noen kan skrive seg så brennende harm, så nådeløst drepende som Scott når han feller en lanse for de elendige. Her føler man i hvert ord, hvert komma, at han brenner for deres sak som er betrodde i hans varetekt. Samtidig arbeider det seg frem i ham en søken - en søken ut over rom og grenser. Letingen etter et ankerfeste, livets, sjelens, sinnets forankring, er grunn-motivet i så mange av hans arbeider. Det kan skje nøkternt og analytisk som i «En drøm om en drøm». Det kan skje visjonært, som i «Kilden» og «Helgenen». Og frem av denne søken er det sprunget noe av den vidunderligste, den mest lyriske prosa som er skapt i dette land - ingen nevnt og ingen glemt. Han spant gulltråder mellom sine hender.

Sørlandet sang ham i sinnet fra første stund, og han ble tro mot sin egn, ja han ble virkelighetstro mot sin egn. Kan hende beveget han seg utover rammen av og til, men det falt ikke like heldig ut. Det er hans landsdelsdiktning som er blitt stående etter ham. Og jeg vil påstå at få - om noen - har funnet frem til et så helstøpt og sant bilde av sin landsdel som Gabriel Scott.

Naturlig nok dro han til Christiania, da som nå var det ikke gjørlig å bedrive åndslev utenom Tigerstaden, metropolen i ravneparken - han traff sammen med nyromantikkerne, han hentet næring hos brødrene Thomas og Vilhelm Krag - og ikke minst Obstfelder. Men han vendte tilbake igjen til Sørlandet, og slo seg ned her for godt, tenkte en stund på Kristiansand, det ble Arendal i stedet. Og fra Maagereiret satt han og blikket ut over Galtesund og formet rammen om sin produksjon. Her vandrer hans mennesker, enten det er Jan Vibe på Isefær eller Markus ute i Brekkestø, Peder Ervigen eller Karl Kvåse, her har de sin gang, sitt virke, sin skjebne. Mellom rundryggede koller langs kaprisøse veier, med sjøen glitrende imellom i kroker

«Maagereiret» - Gabriel Scotts hjem i over 40 år.

og slyng, vi kjenner bygda igjen i sagn og saga.

Det var ingen søndagsskildring han ga av sørendingen. Visst, han møter fiskeren Markus og faller til fote, helgenen Even, kjempen Jan Vibe, men ellers er han ikke nådig, kom ikke der! Han pirker i småligheten og trellesinnet og det utenpåklistrede og er vennelig nærgående. Gjennomgå får de alle, skomakeren ved sin lest, skipsrederen som har slått seg på kristendom, den rasjonalistiske og fantasiløse presten, de levnes ikke megen ære. Scott glorifiserer ikke sine landsdelsmenn, han plasserer dem hvor de hører hjemme. Men samtidig klinger det en befriende humor bak, den slår ut iblant, selv i de tyngste tak, smilet kommer snart og plutselig, bak et komma, i en bisetning.

Jeg har følelsen av at Gabriel Scott kanskje kunne få en renessanse blant tidens ungdom, som for eksempel Bach. Egentlig er det i hans diktning elementer som burde tale til tiden, fordi den tross alt omrammer så mye av tidens egen problematikk.

La gå at Scott i sitt syn avviker atskillig fra dagens etiske normering. Men på den annen side: Var han ikke også på mange måter en opprører, som brøt med konvensjonene og stemplet the establishment som utvendig og åndløst? Var han ikke også en slags kontrast til sin tid - han, som talte et rent naturevangeliem i et århundre da slekten forspiste seg på tekniske fremskritt og så med undrende blikk på en fremtid full av nikkelblanke forjettelser?

Jeg tror dikteren taler et språk som blir forstått av mange i dag. Vi opplever at romantikken så

smått begynner å bryte opp sinnene. Vi ser en tilbakevenden til nasjonale egenverdier som slår ut for eksempel i musikken. Hvem vet, kanskje pendelen er ved å svinge en annen vei, kanskje snur strømmen, det har hendt før. Kanskje vil Gabriel Scott på ny løfte sin fakkell i landet, og hans ord bli som en ildsøyle om natten og en skystøtte om dagen.

Men før eller siden er det støvets tur, det kommer til oss alle. Og han har undret seg så mang en gang: Hvorfra, hvorhen? Etter hvert arbeidet han seg frem til et livssyn med et sterkt religiøst innhold. For den rettroende fortolker holdt det vel ikke, det var ikke etter boka, og Scott hadde da ett og annet å si rettroende fortolkere. Men han forankret seg i et syn som holdt gjennom mangen strid, og som også kom til å prege noe av det vakreste i hans produksjon. Samtidig var det et dypt drag av mystisisme hos ham, fordi han umiddelbart erkjente tilværelsens mystiske element. Kanskje ligger det her en liten pekepinn. Vi er så opptatte med å forstå, vi gjør et lite hopp til månen og tror vi er all verden til slekt. Men hva er det vi stiller i stand? Noe pillverk bare, som blekner og sviner og smuldrer hen. Vi får litt mer som møll og rust kan forderve, litt mer å bekymre oss med i vår tilmålte tid. Slik summerer Gabriel Scott vår situasjon:

«Et menneske kommer til verden, en ånd daler ned på jorden, den roter en støvsky opp omkring seg, tar støv på og sleper det rundt. Når dens tid her nede er omme, legger den atter støvet av og vender tilbake til det eviges favn.»

En tankefull Gabriel Scott ved skrivebordet sitt i «Maagereiret». Bildet er tatt av selveste Wilse i året 1929, altså for godt over 70 år siden.

ALBERT SCHWEITZER

- EN MANN SOM KOM TIL Å BETY MYE FOR GABRIEL SCOTT

Ved Sven Kåre Larsen

Hver pasient bærer sin egen lege inni seg. Vi er på vårt beste når vi gir den legen som bor inne i hver pasient en sjanse til å komme i arbeid.
Albert Schweitzer

Den som ennå har håpet igjen, han eier en umistelig skatt, en kilde i sinnet med levende vann.
Gabriel Scott

Tar du opp i deg det onde du møter hver dag, visner du. Hvis du gjør noe for å se det gode, kan du engang komme til å blomstre.
Max Tau

Vignettene er utført av Bjørg Sandve, barnebarn av kunstmaleren August Jacobsen, som var Gabriel Scotts gode venn gjennom et langt liv. Kopiene er hentet fra Bjørg Sandve's selvbiografi «Farvel rullestol!» (Det norske samlaget, 1985).

Den store menneskevenn Albert Schweitzer kom til å bli til stor velsignelse for Gabriel Scott. På mange måter hadde de nok noe av den samme livsinnstilling, selv om Schweitzer dog var teolog, og Scott hatet jo som kjent slike mennesker. I Truls Erik Dahls biografi over Scott blir Schweitzer - denne store humanist - viet en del plass. Vi drister oss til å ta med litt for å belyse denne hans interesse: «I Afrika et sted befinner det seg en professor, en tysk teolog, musiker, filosof, forfatter - men fremfor alt legemisjonær - som både Gabriel Scott og Max Tau mener er underkjent, ja, de tenker på ramme alvor å sette i gang en innsamlingskampanje for den humane tenker og foreslår Albert Schweitzer til Nobels fredspris. Harald Grieg fraråder en innsamling. Selvsagt blir de skuffet, både Scott og Tau, når Albert Schweitzer i første omgang ikke får den, gleden blir desto større når Albert Schweitzer i 1953 blir tildelt prisen for 1952. Ingen ting kan da holde den hjemmekjære Scott fra å reise til Oslo for å være med på å feire tildelingen. (Albert Schweitzer kom til Oslo året etter for å holde sitt Nobel-foredrag). - Scott skriver i et brev til Jens Bjørneboe at han «var flere ganger hos Max Tau, hvor vi feiret og festet for Schweitzer, da det utrolige var hendt». Albert Schweitzers «Ærefrykt for livet» (1952) ble uvurderlig lesning for Scott mot slutten av hans liv». Så langt Dahl.

Da Scott-Selskabet besøkte dikterens hjem «Maagereiret» 2. pinsedag 1999 la jeg merke til

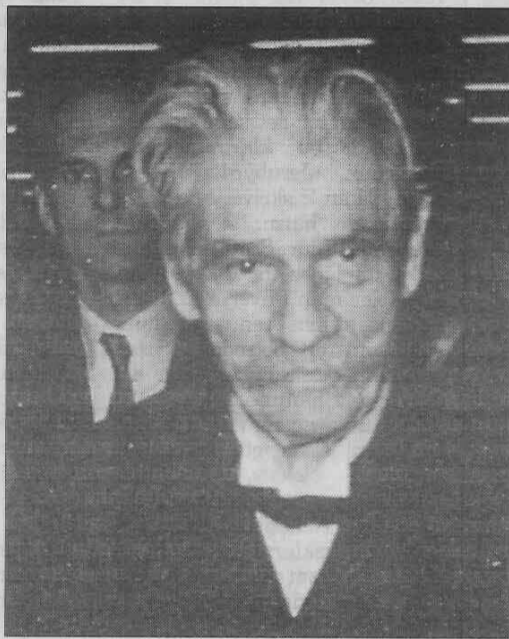
at det hang et svært bilde av Albert Schweitzer, vakkert innrammet, i den ene stuen, så det kan ikke herske noen som helst tvil om at denne store tenker betød mye for Gabriel Scott. I «Aftenposten» 17. september 1951 innrykket Gabriel Scott en større kronikk han kalte «Albert Schweitzer - et blyantriss». Da kronikken er så stor blir det ikke plass til å ta med det hele her i «Treskoposten», men jeg håper Gabriel Scott i sin dikterhimmel ikke blir fornærmet når vi tar med et redigert utdrag.

«Johannes V. Jensen har sagt om Vilhelm Andersen at det står varme om ham, som av et stort dyr. Det kunne også sies om Albert Schweitzer, jeg ville bare istedenfor «dyr» bruke et rommeligere bilde - det står varme av ham som av en frodig natur. Det er frodigheten som kjennemerker ham - hjertets frodighet, det godes frodighet. Og han er født med den livskunstens hemmelighet som en fransk dikter har uttrykt omtrent slik:

Man lærer å tale ved å tale, å løpe ved å løpe, å arbeide ved å arbeide - slik lærer man også å elske ved å elske. Ta fatt som lærning, og kjærlighetens iboende makt vil føre deg videre og videre. Men hvor langt du når - det vil alltid være et stykke igjen, fordi den sanne kjærlighet vokser helt til du trekker ditt siste sukk.

Bli herre over seg selv - det var Schweitzers mål. Men jo flere seire han vant, desto tydeligere sto det for ham at et menneske ikke hadde lov til å beholde sitt liv og sin vinning for seg selv. Ut fra sin dype etiske følelse ble det en bydende nødvendighet for ham å la det komme andre til gode.

Vi må alle være med på å bære den lidelsens byrde som hviler over tilværelsen, uttaler han i «Denken und Tat». Ingen har lov til å unnså seg, vi har alle en skyld over oss, vår egen og vår nestes, vår nasjons og andre nasjoners, vår rases og andre rasers. Abels blod er over oss

Albert Schweitzer - den store humanist, lege, filosof og musiker, som både Gabriel Scott og Max Tau var svært glad i.

alle, det har blitt ved å rope mot himmelen, ropet er bare blitt sterkere og sterkere etter som den såkalte sivilisasjon har trampet retten brutalt under foten, hvor helst den har trengt seg fram. Hør, det roper fra Asia, det roper fra Afrika - hva har ikke den hvite mann i sitt ufattelige hovmod tillatt seg av råhet og skjensel overfor sine brødre der? Det er skyld hvor vi ser hen, vi må gjøre bot og sone-sone, sone så langt vi kan. Nestetjeneste er gudstjeneste. Ved å gjøre godt mot vår neste betaler vi avdrag på slektens skyld. Og godt er å oppholde liv, å fremme liv og bringe utviklingsdyktig liv til sitt høyeste verd, mens ondt er å tilintetgjøre liv, å skade liv, og holde utviklingsdyktig liv nede. Det er summen av Schweitzers filosofi - livskunstens enkle abc, som burde gis herre og tjener å stave i, hvert menneske jorden rundt, til de lærte å tyde livets bok. Og så tar Schweitzer konsekvensen av sin religion og tilbyr misjonsselskapet i Paris å reise til Afrika og gjøre tjeneste i Lambarene og tilmed bygge sykehus - alt for de midler han har skaffet til veie og uten utgift for misjonen. Tilbudet blir bare ikke godtatt uten

vanskeligheter og motstand - ikke minst fra misjonsselskapets side, som mener at doktoren i teologi og medisin, presten, forkynneren og humanisten Albert Schweitzer ikke er egnet som misjonær for negrene, da han ikke har den rette tro. Men endelig blir det hele over, og Schweitzer kan reise ut for å hjelpe et ulykkelig folk, som de hvite har gjort til stebarn på jorden og gjør det den dag i dag.

Adel forplikter, heter det, mens det i stedet burde hete: Å være menneske forplikter. Å være nådd opp på menneskeplanet og kjenne forskjell på godt og ondt - det er det som forplikter. Det betyr ikke at vi har rukket toppen, men at vi er kommet til en stasjon og er underveis mot en ny, hvis posisjon det ligger til oss selv å bestemme. Vi bærer befrielsens frø i oss, vi pleier det bare ikke fram, men spiller det i vår ringeakt for det godes evige verd. I sin angst for ikke å følge med er tidsmennesket blitt reaksjonært og underkaster seg direktiver

som er et fritt menneske uverdige, og setter ideologiens tørre bokstav over moralens levende ånd, og hjelper til å utslette seg selv. Slik svikter en sin humanitære oppgave, og lar seg gjøre til villig redskap for nivelleringsens avsjelingsprosess, og vandrer med stormskritt tilbake mot kaos. Vi har gitt opp, sier det, moralens krav ligger over evne og tilhører en forgangen tid. Ikke gi opp, mener Schweitzer, moralens krav er tilværelsens krav, trinnene opp mot lyset og riket, det eviges milepeler på veien som vi må gå for å vinne livet.

Så blir han tro på sin post, mannen som kan fordi han vil - og vil fordi han kan. Engang tolket han Bachs orgelkonserter mellom Europas

katedraler for et undrende publikum, nu går han i urskogen i stedet og pleier og hjelper tusener av syke og bygger på samme tid sykehus og gjør det groveste tømmerarbeid med sine følsomme spillehender. År etter år går han der og kjemper sin Herkuleskamp og overvinner vanhell og motgang.

— Jeg kjenner intet nulevende menneske som har realisert sin tanke som han, og vist oss hvor langt et menneske kan nå, når det setter alle sine krefter inn på å utvikle og foredle seg selv med det faste mål for øye å bringe hver evne i seg til den høyest mulige utfoldelse.

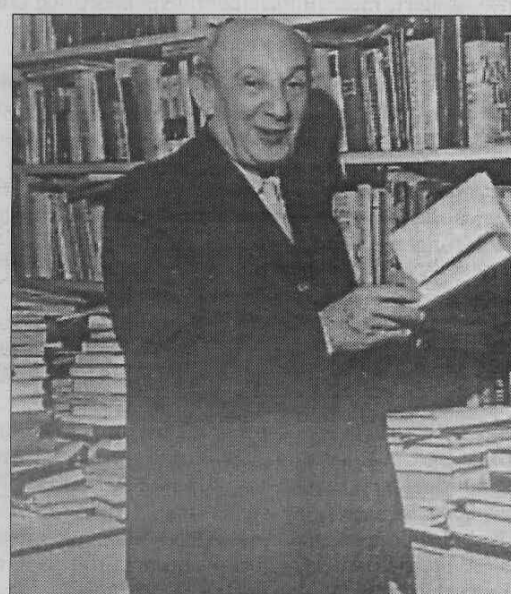
— Albert Schweitzers liv og arbeid er en mektig appell til oss alle. Det er en lykke at det har levd et slikt menneske blant oss. Mål ham, ungdom, sammenlign ham, ungdom, med dvergen som spreller i tvangens skruestikke og priser sin frihet med knebel i munnen!

Se på ham, ungdom, lær av ham, ungdom, kjempen med ærefrykten for livet og med Jakobs brev i brystet, mannen som tror på det godes oppstandelse midt i den istid som omringer oss, og for hvem tro og gjerning er ett!

Det går en tråd fra Assisi over Weimar til Albert Schweitzer. Hans ene hånd er Goethes, den annen Frans av Assisis, han er i slekt med dem begge og har rot i den samme muld som de. Han er en veiviser, han er en ernærer. Han er et vandrende brødfrukttre, som ruver opp over menneskebuskaset og strør sin velsignede sæd der han går.

Gabriel Scott: varm Schweitzer-venn.

Dr. phil. Max Tau: varm Schweitzer-venn.

Intervju med Ellen Thorstensen på Skilsø:

«Scott var ikke noen leende mann. Men når først han lo, så ristet og ristet han.»

Jeg kjører ut på Tromøya og kommer til Skilsø. Du kan like godt komme med ferge fra Arendal sentrum til Skilsø; det er bare noen få minutter over. Denne fergen har Gabriel Scott tatt mange ganger i sitt liv. Det var hans måte å komme frem og tilbake til sentrum på.

På Skilsø bor Ellen Thorstensen, 82 år gammel, i sin lune rødmalte bolig, funksjons-hemmet og avhengig av rulator, med praktfull utsikt over fjorden og sentrum av Arendal. Hun er en av dem jeg hadde som mål å besøke for å få vite litt mer om personen Gabriel Scott - litt mer enn det som står i bøkene om ham. Jeg tropper opp med gammeldags kassettspiller og mikrofon. Hun er skeptisk til dette utstyret! Er redd hun skal si noe som ikke er vederheftig, som hun uttrykker det.

Ellen Thorstensen er den personen som tok initiativ til å få et minnesmerke over Gabriel Scott i Arendal by. I den forbindelse tok hun kontakt med personer i Arendal som hun visste ville være interessert, personer som far til nåværende redaktør, gamleredaktøren Einar Gauslaa, og Arne Beisland, forfatter av boken om G. Scott. Hun var formann i

komiteen som fikk samlet inn penger til denne bysten. Mye arbeid og mange møter ligger bak Scott-minnesmerket som ble avduket 13. mai 1973, samme år som byen var 250 år og ett år før 100-årsdagen for Gabriel Scotts fødsel. Pollen var stappfull av folk. Ellen ledet det hele, og da var hun nervøs. Gitt! Max Tau holdt tale og stod for avdukingen. En minnerik dag må det ha vært.

Denne bysten ble plassert midt i Pollen, ved siden av Minebøssen - med utsikt til hjemmet hans, Maagereiret. Etter en oppussing i sentrum er bautaen flyttet bort i det ene hjørnet av Pollen; han er slettet ikke lett å få øye på, den gode Gabriel. Ellen er svært skuffet over at han er forvist ut til siden. Da hadde det vært bedre om han hadde blitt plassert utenfor biblioteket. Uansett, nå står han der han står, og det spørs om det hadde blitt noen byste av Scott i det hele tatt, om ikke Ellen hadde vært initiativtaker.

Hva husker så Ellen Thorstensen om Gabriel Scott?

Hun er beskjeden og forsiktig når hun forteller, og hun forteller best når jeg forvisser henne om at båndopptageren ikke står på. Men klar i toppen er hun, det er sikkert, og opptatt av alt omkring seg.

«Han var mye ute og spaserte, han gikk og gikk - over hele øya,» sier hun. Ofte gikk han forbi

kirken på Revesand og det gamle eventyrhuset. Det var han som satte navnet på dette huset like ved kirken - et meget gammelt hus fra 1600-tallet som fortsatt er et eventyr å besøke. Et levende og meget godt bebodd museum. Scott kunne virke noe utilnærmelig der han gikk, men kom du først i prat med han, kunne han spørre og spørre om alle mulige ting. Han var ofte i prat med min far. Og de skjøt ofte alker sammen. Alkene var fine søndagsmiddager hele høsten igjennom. Og så måtte fjærene klippes. Dem brukte vi til dyner. Men det er underlig, jeg har aldri sett Scott fiske. Han var ofte ute i båten sin Jan van Gent, men aldri for å fiske, tror jeg.»

På spørsmål om han var jålete, er Ellen noe usikker. Hun husker riktignok at skyggen eller bremmen på den flate luen hans alltid var blank. Men jålete? Ja han var vel det? Det som gjorde mest inntrykk på henne i klesveien, var hans ballongbukser. Mens mannfolk ellers på den tiden gikk med lange ullunderbukser, brukte Gabriel ballongtypen. De minnet om oldemors - det var bare blondene som manglet. Når jeg spør henne om når hun i all verden hadde sjanse til å se han slik, forteller hun at det var klesvasken - klesvasken! Der hang alle disse buksene og flagret i vinden. Ellers brukte han mye nikkere - og leggings! Ukjent for mange, kanskje, men noe til å ha rundt leggen i lær. Ellen forteller at i hennes familie ble leggingsen klippet opp til skosåler under krigen.

- Du har fortalt at hele kroppen hans ristet når han lo, når opplevde du det?

«Jeg husker engang under krigen at jeg kom med fergen til Skilsø - da var det med en kanon på båten - soldatene sto der og breiet seg og vanskelig var det å passere dem. Jeg ble irritert og sa til dem: Gå vekk! De rikket seg ikke, og jeg gjentok: Gå vekk! Da de ikke flyttet seg, satte jeg benet inn i baken på en av dem, så han føk fremover. Jeg vet ikke hva som hadde skjedd hvis ikke de andre soldatene hadde begynt å le. Det gikk heldigvis bra. Gabriel Scott var med båten den gangen, og jeg så han stå der og riste og riste av latter. Han var i grunnen ikke noen leende

-Kvinnfolkene gikk mer etter det indre, de så ikke på det utvortes så meget, på skinnen og kjøttet og tennene og sånt, de så i det hele mindre på skrotten, de holdt seg mer til det vesentlige - til innholdet kunne en si, til talegavene og den slags ting. Kunne en bare tale for seg kom en særdeles langt med kvinnfolk, de var som mer åndelige av seg - ja, se på oppbyggelsene bare, det var mest kvinnfolk, alle som kom. En mann kunne være herlig gammel og se mindre godt ut,

Ellen Thorstensen hjemme i stua si på Skilsø

mann, men når først han lo, var det så hele kroppen ristet.

Jeg vokste opp hos min tante, for mor døde tidlig. Scott hadde stor respekt for den damen. En gang spurte han henne - hun var svært religiøs - om hva hun syntes om Det gyldne evangelium, da boken nettopp var kommet ut. Hennes reaksjon var: «Næmen Scott, da!» Den gangen lo han også så han ristet. Men han skjønnte nok at den religiøse damen hadde sans for det han hadde skrevet i den boken. Tante falt virkelig for den boken» Scott måtte være religiøs - ellers kunne han ikke skrevet slik om Vårherre og St. Peter. Om Scott trodde på en personlig Gud, er jo noe usikkert. Jeg tror ikke han trodde på en Gud med skjegg og blod. Men i denne boken blir iallfall Vårherre fremstilt fornydelig! Vårherre med humor, Vårherre med vidd, og med intens medynk. Og møtet med den blinde Johannes er herlig». Men så innmari - så innmari galen han må ha vært på tante Pose!! Det formidable kvinnfolk! Så flengende!» sier Ellen og ler hjertelig.

Ellers er det kjent at han var svært glad i å skyte - og han var utrolig treffsikker. Ellen husker at han og en del kamerater ofte gikk til en spesiell plass på øya for å skyte på blink, og Ellen syntes alltid det var moro å gå med dem dit. Og de lot henne prøve seg.

Jeg var nok ikke så aller verst. For jeg husker godt at han spurte meg om å komme ned til Maagereiret for å skyte på flasker i sjøen. Det var verre, du! Jeg traff ikke en eneste av flaskene som lå og fløt der. Så Scott overtok etter hvert og plaffet dem ned, den ene etter den andre. det var flaut.

Og han var synlig svært stolt når han fortalte om hvordan

han imponerte tyske offiserer da han bodde i Dinkelsbühl i 1936. De øvde og øvde til Olympiaden, og da han slo dem alle, ville de tyske offiserene svært gjerne ha han med på laget. Men han skulle så visst ikke representere noe tysk lag.

Broren min spurte ham en gang: «Hvorfor snakker du så rart?» Det rare var nok r-ene hans. Han hadde en underlig trille-r, mens tonefallet ellers var som i Lillesandsdialekten, tror jeg.

«De siste årene av hans liv så jeg ham ikke så mye, men jeg hadde kontakt med Birgit, kona hans, som levde mange år etter ham.

Jeg husker hun fortalte meg at han var fryktelig morgengretten. Forsøkte du å snakke til ham for tidlig, kom det bare noen ilske brhm! fra ham. Men en gang tok Birgit sjansen og ropte opp til ham gjennom den berømte luken i taket - den han brukte til å få opp barbevannet fra kjøkkenet til soverommet:

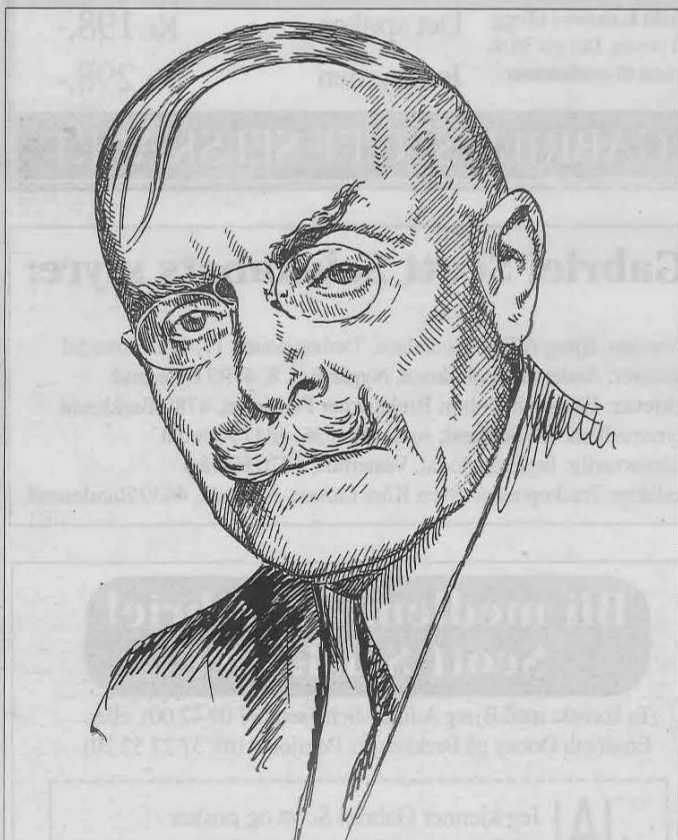
Gabriel!! Svar: brhm!
Gabriel, du har fått et telegram!
Svar: Brhm, les det!
Du har fått kunstnerstipend!
Da forsvant morgengrettenheten på et blunk. For penger var det ikke for mye av i Maagereiret!

Birgit var forresten utdannet sangerinne. Men hun fikk aldri brukt den siden av seg, derimot var hun utrolig flink til å plystre.

Mange kjente nok Birgit bedre enn de kjente Gabriel. Men Birgit får vi ta for oss ved en annen anledning tenker jeg idet jeg forlater Ellen en ettermiddagstime i september.

Bjørg Adine Michalsen

PENNETEGNING AV SCOTT

En meget vakker Gabriel Scott-tegning av vår store bildende kunstner Henrik Sørensen - en tegning som befinner seg i Gyldendal-arkivet, og merkelig nok er svært ukjent. Pennetegningen ovenfor ble muligens foreviget i «Aftenposten» i forbindelse med en Scottomtale (Halvdan Hydle?).

Gabriel Scott om kvinner

men kvinnfolkene aktet ikke på det, så sant her ellers var noe om ham, det var nu engang innrettet slik. Det var karakteren de så på, de syntes om at en mann var fornuftig og kunne gi svar på forskjellige spørsmål, kvinnfolkene så meget på fornuften. De var vel ikke så fornuftige selv, men så meget mer behagelige av seg, når en bare tok dem på den

riktige måten, kvinnfolkens vesentlige oppgave var i det hele tatt å behage. Dertil var de så nydelig skapt, særlig når de var rundt om en tyve-femogtyve år, det var ikke til å beskrive! De var så yppige alle steder, så smalnet de så fint på midten - og i det hele, de hadde en fasong som var umulig å se seg mett på, men trakk øyet til seg alt støtt.

(Hentet fra «Barkefletteren» 1931)

Johannes Snemyr om Gabriel Scott

Av Sven Kåre Larsen

Jeg hadde den 2. januar 1965 et to sider intervju i Dagbladet «Sørlandet» med Høvågmannen Johannes Snemyr, som gav både Vilhelm Krag og Gabriel Scott svært mye stoff. Han ble av begge kalt «Sørlandets beste forteller». Intervjuet med Snemyr hadde jeg høsten 1964, og Snemyr var da hele 87 år gammel. Noen presentasjon av Snemyr skulle nesten være overflødig, all den tid han var viden kjent for sine fantastiske fortellerevner

- ja, han var rene kunstneren på området. Snemyr så dagens lys på gården Ådnevik i Randsund i det Herrens år 1877, men flyttet som ganske liten til Snemyr i Høvåg.

Han var en av dem som la merke til alt omkring seg, og kunne erindre hendinger og

opplevelser fra 3 års-alderen. Jeg tar med fra intervjuet det han fortalte om Gabriel Scott:

« - Gabriel Scott er en av de beste og mest trofaste venner jeg har hatt.» Vi var svært mye sammen ute på jakt, særlig tiurleiken om våren opptok ham sterkt. Jeg ble forbauset da han en morgen våknet og kunne høre 10 - 15 forskjellige fuglelåter ute i skogen. det virket imponerende. Og han hadde ingen vansker med å skille fuglenes fløyt fra hverandre, eller hvilke fugler som fløytet. Scott var bare 8 år gammel da han kom til Høvåg, men fant seg meget snart til rette i de nye omgivelser. Han og broren Kristian, sistnevnte like gammel som meg, hadde en mannevond vær da de var små, og den stanget mange folk i grøfta som var på kirkevei. Gabriel var riktig en rabbagast

og fant på mange spillopper. Han fikk seg en god venn i Kristoffer Jacobsen, bedre kjent fra Scotts barnebøker under tilnavnet «Stoffer hos lensmannen». Denne familien kom egentlig fra Øyestad ved Arendal.

Tidlig begynte Gabriel Scott å vanke på pensjonatet på Kvanneid, og det hendte han også overnattet der. I mange av bøkene sine tar Scott utgangspunkt i den vanlige «høvding» liv og levnet, men altfor ofte ble han misforstått,

«høvdingene» er ganske hårsåre. «Ingen blir profet i sin egen bygd» sier det gamle visdomsord. Men til tross for motstanden fortsatte han å skrive - det ble et kall for ham.

- Folk flest oppfatter Scott som en stiv, alvorlig og bisk mann, men det var han aldeles ikke. Tvert imot var han det elskeligste menneske en kunne tenke seg. Flere ganger var jeg inne på arbeidsværelset hans etter at han hadde slått seg ned i «Maagereiret» på Tromøya. Huset der kjøpte han i 1915 av en gammel seilmaker som jeg kjente ganske godt.

Kjente du Scotts foreldre?

- Ja, svært godt. Faren, Svend Holst Jensen, så myndig ut, der han gikk med sin sorte silkekalott, og var det nok i noen grad også. Han hadde dårlig helse - det var nervene som sviktet på ham. Han ble i 1890-årene forflyttet til Grimstad som sogneprest etter å ha vært ni år i Høvåg. Gabriel

Gabriel Scott ivrig gestikulerende foran sin gode venn Johannes Snemyr fra Høvåg. Bildet er tatt av Birger Dannevig.

var svært knyttet til sin far, og fortalte mange ganger hvor mye han hadde betydd for ham. Gabriels mor, Caroline Mathilde Schytte, tilhørte en gammel solid Fredrikshald-familie, og det var et skjønt menneske. Hun var usedvanlig rikt åndelig utrustet, ikke minst på musikkens område. Som komponist satte hun varige spor etter seg - det er henne som er mester for barnesangene «Ride, ride ranke» og «Venter på far». - Det var nok ikke etter salig sogneprestens smak at sønnen gikk dikterveien, for da han meddelte faren sitt valg, sa denne: « Da kan du ikke lenger hete Jensen, Jensen passer

nemlig ikke som forfatternavn...» Faren ville nemlig at sønnen skulle bli smed. Men det kan heller ikke herske tvil om at faren nok hadde rett i sitt forslag, for i et brev Scott sendte Snemyr et par år før sin død, heter det: «Loddpipen på «kvisten» er nu flyttet ud og står fritt udenfor kvisten, det er kommet en ny og større ovn til koks (nøttekoks) eller ved. Det mangler bare en sinkplade, for å gjøre det hele ferdig, men den kan jeg ikke sette opp alene. Det må en neve til for å holde den, men jeg spikrer den på plass. Siden skal alle sinkpladene males med en ildfast maling -».

Produksjon: Høvågavisa AS

Årsmeldingen fortsetter fra side 1.

I mai år 2000 hadde vi en tur til Gaupholmen der huset fra Scotts bok «Vindholmens Beskrivelse» står. Vi hadde opplesing ved Sven Kåre Larsen; turen var en opplevelse for oss alle. Vi sender STOR TAKK til vårt medlem Erik Klaveness som åpnet huset for oss og til Egil Gundersen som viste oss rundt. Vi takker også velvillige medlemmer som stilte med båtskyss fra Brekkestø til Gaupholmen.

Til da hadde medlemsarrangementene vært uten omkostninger for de som deltok, men på vår siste tur, høsten 2000, hadde vi valgt sightseeing i Høvåg med leie av båt. Turen var en Jernbyrden-tur - med Ingjerd Modal som vert.

Hun har en utrolig evne til å fortelle både engasjert og engasjerende. Men det var temmelig få som meldte sin interesse (10 - 12 stykker), så for dem som deltok, ble turen ganske kostbar og et underskuddsfenomen. Det vi prøver å si nå, er at det er relativt få som deltar på våre arrangementer. Det kunne vært fint å høre hva slags ønsker våre medlemmer måtte ha. Det betyr at vårt arrangement for våren rett og slett blir et treff på Brekkekjær Pensjonat i april der vi kan bli mer kjent, og der kreative personer ønskes velkommen til å komme med ideer (Se program for våren annetsteds). Vi ønsker mer deltagelse fra de av våre medlemmer som er interessert i mer enn bare å støtte Selskabet økonomisk.

Vi har til nå trykket opp igjen en del av Scotts bøker. (Se annetsteds i avisen hvilke som er i salg). I året 2000 trykket vi opp «Skipper Terkelsen» som etter formannens mening er en kose-seg-med- og humre-bok. Og den populære barneboken «Sølvfaks» er tilbake i nytt opplag! Vi har planer om å trykke «Jagtjournalen» og «Alkejegeren» i løpet av dette året. Det er nøyaktig 100 år siden «Jagtjournalen» utkom. Men det kunne vært moro å få synspunkter fra andre enn den indre kjerne på hvilke bøker det er interesse for å trykke opp.

Vi må vel si at septemberdagene med fokus på humor, ble svært vellykket. Vi storkoste oss, vi som hadde anledning til å være til stede. Første dag, 31. august, møtte ca 200 opp i Lillesand kirke og opplevde Jervell og parhestene Jens Olai Justvik og Asbjørn Arntsen. Andre dag dukket det opp ca 100 personer på Brekkekjær Pensjonat til auksjon av gamle Gabriel Scott-bøker og underholdning av Sturla Ertzeid. Tredje dag møtte ca. 100 mennesker opp i Tingsalen i Lillesand der Tore Austad og Ole Geir Feste fikk latteren til å runge. Det hele balanserte så vidt økonomisk, og det var jo bra og kanskje litt uventet. For i år hadde vi jo aktivisert mange aktører, og det koster en del.

Vi er så vidt i gang med å planlegge første helgen i september: En, to, eller tre dager? Vi må være forsiktige så vi ikke bruker opp alt stoff. Vi skal jo fortsette i mange år fremover. Har du noen mening om dette, kjære medlem, så syng ut!

Formannen har nå sittet i to år og ønsker av ulike grunner avsløsning. Men hun ønsker å fortsette i styret, for varmen og interessen for Scott som forfatter er der fortsatt. Vi er altså på utkikk etter ny formann. Det er ikke så enkelt å finne frem til kandidater til styret eller arrangementskomite som kunne tenke seg å «yde litt for den gode saken». Tenk om du som sitter og leser dette, egentlig hadde lyst til å være med i arbeidet, men er for beskjeden til å si fra? Vi håper at du som har lyst, forteller det til en bekjent og at vedkommende bekjent kan ringe og foreslå deg. Eller aller best: Ring til en i styret eller valgkomiteen (formann der: Ingjerd Modal tlf. 37274597) og si at du har lyst til å bli med i styret eller arrangementskomite!

Kommer du på årsmøtet? Eller på vår samling i april? Begge arrangementene er på Brekkekjær, og der har du muligheter til både å overnatte og luften dine meninger.

Hilsen formann Bjørg Adine Michalsen og sekretær Elisabeth Andresen Dobey.

Til Edith

Av Gabriel Scott

Engang i onnetiden, en natt i juniduggen for seksten somrer siden da du lå søtt i vuggen og holdt i rangleringen - så mistet Gud en stjerne, et gyldent dun fra vingen som svevde inn bak ruten, et kyss ifra det fjerne som traff dig midt på kinnnet og gjemte sig i sinnet, imens du sov på puten. Og siden når du smiler så tindrer det rundt munnen, så flyr det strålepil fra stjernen dypt på bunnen ut gjennom øiekriken og gyller hele piken!

Skrevet 1945

Hentet fra samlingen «Årringer», Aschehougs forlag, Oslo 1945. Diktet er tilegnet Edith Backer-Owe, født 1929, som fremdeles er i beste velgående. Hennes pikenavn var Gjerrestad, en familie Gabriel Scott hadde et varmt forhold til. Edith er nå bosatt på Tybakken på Tromøy. Gabriel Scott-selskabets formann, Bjørg Adine Michalsen, har hatt en samtale med Edith og hennes søsken, og det er vårt håp at intervjuet kan avle en sak som vil stå på trykk i neste nummer av «Treskoposten». I Truls Erik Dahls varme og gode Scott-biografi finner vi et svært godt foto som Edith har tatt av Gabriel Scott.

Vi tilbyr
nå disse
bøkene:

Hollender- Jonas	Kr. 98,-
Sølvfaks	Kr. 120,-
Pider Ro's historier	Kr. 148,-
Skipper Terkelsen	Kr. 179,-
Det spøker	Kr. 198,-
Jernbyrden	Kr. 298,-

Frakt kommer i tillegg til prisen. Det gis 30 % rabatt til medlemmer.

GABRIEL SCOTT SELSKABET

Gabriel Scott Selskabets styre:

Formann: Bjørg Adine Michalsen, Taubaneveien 17, 4825 Arendal
Kasserer: Anders Bjørnholmen, Nygårdsgt. 8, 4790 Lillesand
Sekretær: Elisabeth Dobey, Brekkekjær Pensjonat, 4780 Brekkestø
Styremedlem: Eli Søyland, Andeveien 36, 4847 Arendal
Bokansvarlig: Ingjerd Modal, Vesterhus, 4770 Høvåg
Redaktør Treskoposten: Sven Kåre Larsen, Ådnevik, 4639 Randsund

Bli medlem av Gabriel Scott Selskabet

Ta kontakt med Bjørg Adine Michalsen (37 09 42 00), eller Elisabeth Dobey på Brekkekjær Pensjonat (tlf. 37 27 52 20)

JA! Jeg kjenner Gabriel Scott og ønsker medlemskap i Gabriel Scott Selskabet

Navn _____
Adresse _____
Postnr./sted _____
Kuponen sendes: Gabriel Scott Selskabet 4770 Høvåg